

Täysistunto

Torstai 26.2.2026 klo 16.00—19.51

5. Hallituksen esitys eduskunnalle nuorisorangaistusta koskevan lainsäädännön muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 8/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.44 **Oikeusministeri Leena Meri** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen ohjelmassa nuoriso- ja jengirikollisuuden lisääntyminen on tunnistettu vakavaksi ongelmaksi, ja hallitusohjelma sisältääkin lukuisia kirjauksia sen vähentämiseksi. Hallitusohjelman mukaan nuorisorangaistussäätelyä kehitetään siten, että teon vakavuus korostuu nykyistä paremmin, esimerkiksi tuomalla sen piiriin yhdyskuntapalvelun elementtejä ja lisäämällä sen käyttöä. Nyt käsitellyssä olevalla esityksellä toteutetaan tämä hallitusohjelman kirjaus.

Nuorisorangaistus on alle 18-vuotiaana rikoksensa tehneille tarkoitettu intensiivinen yhdyskuntaseuraamus, jonka sisältö voidaan sovittaa vastaamaan nuorten tarpeita. Nuorisorangaistuksessa nuori tapaa säännöllisesti viikoittain Rikosseuraamuslaitoksen valvojaa ja suorittaa erityisesti nuorille suunnattuja sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä ja ohjelmia. Nuorisorangaistuksen nykyinen pituus on neljästä kuukaudesta yhteen vuoteen.

Nuorisorangaistuksesta säädettiin ensin kokeilulakina, ja lopulta se säädettiin pysyväksi osaksi Suomen rangaistusjärjestelmää vuonna 2005. Kokeilulain aikana nuorisorangaistus-
tuomioita annettiin vuositasolla jopa yli sata. Vakinaistamisen jälkeen määrät alkoivat kuitenkin vähentyä, ja viime vuosina tuomioita on annettu vain noin viisi—kymmenen kappaletta vuodessa. Syynä on arvioitu olevan muun muassa lainsäädännön epäselkeys, haasteet nuorisorangaistuksen tuomitsemiseen liittyvän prosessin sujuvuudessa sekä viranomaiskäytännön muotoutuminen osin erilaiseksi kuin mitä lakia säädettäessä oli tarkoitettu. Nuorisorangaistusta on kuitenkin sinänsä pidetty toimivana seuraamuksena.

Jatkossa nuorisorangaistuksen tuomitsemisen harkintaa ohjattaisiinkin aikaisempaa selkeämmin, selkeyttämällä rikoslain säännöksiä ja säätämällä siitä, että seuraamusselvityk-
sen yhteydessä arvioitaisiin säännönmukaisesti sitä, onko nuori nuorisorangaistukseen si-
sältyvän intensiivisen tuen tarpeessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2026 vp

Rikosseuraamuslaitos tekee siis jo nykyisin aina syyttäjän pyynnöstä seuraamusselvityksen osana nuorten rikosprosessia, mutta nuorisorangaistuksen tarve ja soveltuminen on hyvin harvoin syyttäjän pyynnöissä nostettu esille yhtenä seuraamusvaihtoehtona. Sen sijaan usein selvitetään vain ehdollisen vankeuden ohessa tuomittavan valvonnan tarvetta. Tällainen valvonta on kuitenkin selvästi nuorisorangaistusta väljempää. Seuraamusselvitysmenettelyä kehitettäisiin nyt siten, että viranomaisyhteistyötä ja nuorten ohjaamista rikoksetonta elämää tukevan toiminnan pariin lisättäisiin seuraamusselvitysmenettelyssä. Tavoitteena on siis puuttua nuoren tilanteeseen jo rikosprosessin aikana rikoskierteen katkaisemiseksi.

Nuorisorangaistuksen tuomitseminen edellyttää tällä hetkellä sitä, että se on tarpeen nimenomaan sosiaalisen selviytymisen edistämiseksi tai uusien rikosten ehkäisemiseksi. Tässä esityksessä ehdotetaan, että nuorisorangaistus voitaisiin tuomita jatkossa myös rikoksen moitittavuuteen liittyvien tekijöiden perusteella silloin kun rikoksen vakavuus, rikoksesta ilmenevä tekijän syyllisyys tai tekijän aikaisemmat rikokset puoltavat nuorisorangaistuksen tuomitsemista ja ehdollista vankeutta yksin on pidettävä riittämättömänä rangaistuksena. Rikoksen vakavuus lisättäisiin siis nuorten tarvitseman tuen oheen vaihtoehtoiseksi perusteeksi tuomita nuorisorangaistus.

Tavoitteena on siis, että nuorisorangaistus tulisi nykyistä laajemmin huomioitavaksi seuraamusvaihtoehdoksi. Tavoitteena on myös lisätä rangaistuksen käyttöä erityisesti ensimmäistä kertaa rikokseen syyllistyneiden kohdalla ja tapauksissa, joissa rikoksesta tai samalla kertaa käsiteltäviksi tulevista rikoksista on nykyisin odotettavissa yksi—kaksi vuotta ehdollista vankeutta. Tällaisia rikoksia nuorten kohdalla ovat esimerkiksi ryöstö- ja pahoinpitelyrikokset. Nyt nuorisorangaistuksen enimmäiskesto pidennettäisiin yhdestä vuodesta kahteen vuoteen, joten tällaiset teot tulisivat nykyistä selkeämmin sen soveltamisalan piiriin.

Nuorisorangaistuksen sisältöön lisättäisiin rikoksetonta elämää tukevaa toimintaa ja opiskeluun ohjaamista. Koska päihteiden käyttö on usein merkittävä tekijä nuortenkin rikollisuuden taustalla, seuraamukseen sisällytettäisiin myös mahdollisuus suorittaa osa rangaistusta hoitamalla päihteiden riippuvuutta ja käyttöä. Tällainen on nykyisin mahdollista esimerkiksi yhdyskuntapalvelun kohdalla. Nuorisorangaistukseen sisältyvää työelämään tutustumista ja työn tekemiseen perehtymistä ehdotetaan puolestaan lisättäväksi siten, että nykyisin laissa mainittu järjestämisvaikeus tai sen ilmeinen tarpeettomuus ei enää olisi jatkossa peruste olla ottamatta tätä sisältöä nuorisorangaistukseen mukaan. Myös tehokkaan ja vaikuttavan täytäntöönpanon edellyttämä jousto valvontatoimien väljentämiseksi ja lisäämiseksi mahdollistettaisiin aikaisempaa selkeämmin. Kun nuorisorangaistuksesta olisi suoritettu kaksi kolmasosaa mutta kuitenkin vähintään neljä kuukautta ja olisi käynyt ilmeiseksi, ettei nuorella ole merkittävää rikokseen syyllistymisen riskiä, valvontatapaamisia ja tilaisuuksia voidaan vähentää. Toisaalta niitä voidaan myös lisätä, jos tuomitun sosiaalisen selviytymisen edistäminen tai uusien rikosten ehkäiseminen sitä vaatii. Näin voitaisiin lisätä tuomitun oman toiminnan vaikutusta seuraamuksen täytäntöönpanon sisällössä, mikä minusta on hyvä.

Esitysluonnos on ollut lausuntokierroksella, ja sieltä saatu palaute on ollut pitkälti positiivista. Myös lainsäädännön arviointineuvosto on antanut esitykselle parhaan mahdollisen arvosanan. Saadun palautteen johdosta on tehty kuitenkin vielä jonkinlaisia pieniä lisäyksiä erityisesti perusteluihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2026 vp

Esityksellä tavoitellaan nuorisorangaistuksen käytön lisäämistä nykyisistä yksittäisistä tuomioista noin 100—150:een vuodessa, joten kysymyksessä on merkittävä puuttuminen nuorisorikollisuuteen. Nuorisorangaistus on intensiivinen seuraamus, jonka avulla voidaan puuttua niihin tekijöihin, jotka vaikuttavat rikokseen syyllistymisen taustalla. Nyt esitettävillä ehdotuksilla pyritään vaikuttamaan siihen, että rikoksia tekevien nuorten tilanteeseen puututtaisiin riittävän vaikuttavalla ja intensiivisellä interventiolla. Näin voidaan ennalta ehkäistä rikoskierteen syventymistä ja sinne vankilaan joutumista myös myöhemässä elämässä.

Henkilötyövuosien lisäys Rikosseuraamuslaitokselle on otettu huomioon tässä esityksessä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä. — Korjaan, pahoittelen, katsoin väärää puhujalistaa. Olettekin vasta jonon hännillä tässä asiakohdassa. [Juho Eerola: Hyvää kannattaa odottaa!] — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.53 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus rakentuu siitä, että jokainen nuori löytää paikkansa meidän yhteiskunnassamme. Siksi meidän on pystyttävä puuttumaan nuorten rikollisuuteen riittävän varhain, määrätietoisesti ja oikeudenmukaisesti. Tänäkin käsiteltävänä oleva hallituksen esitys vastaa tähän tarpeeseen vahvistamalla nuorisorangaistusta osana rikosoikeudellista kokonaisuutta.

Nuorten tekemät rikokset ovat viime vuosina olleet esillä naapurimaassamme Ruotsissa tutuksi tulleen jengiytymiskehityksen myötä. Pahimmillaan nuori voi ajautua nopeasti rikoskierteeseen, jossa ensimmäiset virheet muuttuvat yhä vakavammiksi teoiksi. Tämän kierteen katkaiseminen on nuorten tulevaisuuden kysymys, mutta ennen kaikkea se on myös turvallisuuskysymys. Nyt tarkoituksemme on lisätä tähän kehityskulkuun puuttumisen keinoja pidentämällä nuorisorangaistuksen enimmäiskestoja yhdestä vuodesta kahteen vuoteen ja laajentamalla sen käyttöalaa.

Tämä on merkittävä uudistus. Se mahdollistaa kokonaisuuden, jossa nuorta voidaan ei vain rangaista virheistään vaan tukea, ohjata ja valvoa nykyistä vaikuttavammin ja juuri niin pitkään kuin se tulevien rikosten ehkäisemiseksi on tarpeen. Samalla rikoksen vakavuus otetaan nykyistä selkeämmin huomioon jatkotoimia valittaessa. Tämä tekee puuttumisen prosessista jatkossa ehyen ja vaikuttavamman.

Arvoisa puhemies! Nuorisorangaistus ei ole pelkkää valvontaa tai rangaistusta. Se on turvallisemman yhteiskuntamme keino, johon sisältyy ohjausta koulutukseen, tukea arjen hallintaan ja mahdollisuus päihde- tai riippuvuushoitoon. Se on seuraamus, joka yhdistää kontrollin ja tuen tavalla, jota ehdollinen vankeus ei kaikissa tilanteissa mahdollista. Näin pystymme puuttumaan juuri niihin tekijöihin, jotka altistavat nuoret uusille rikoksille. Siksi tälle keinolle on myös annettava aikaa. Suuret muutokset nuorten varhain omaksumissa elämäntavoissa, lähituttavapiirissä ja arjessa eivät tapahdu yhdessä yössä. Samalla tämä esitys vahvistaa viranomaisen yhteistyötä ja seuraamusselvitysten laatua, jotta tuomioistuimien saa kokonaiskuvan nuoren tilanteesta ja seuraukset voidaan mitoitaa oikein. Tämä on tärkeää myös uhrien ja koko yhteiskunnan näkökulmasta. Turvallisuus tarkoittaa myös ennakoitavaa ja toimivaa oikeusjärjestelmää.

Arvoisa puhemies! Turvallinen Suomi syntyy päätöksistä, jotka ovat samaan aikaan jämaköitä ja tulevaisuuteen katsovia. Nuorien rikollisuuden torjuminen ei onnistu pelkillä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2026 vp

kovilla rangaistuksilla mutta ei myöskään ilman selkeitä seuraamuksia. Tarvitaan vaikuttavia keinoja, jotka ohjaavat pois rikollisuudesta ja antavat mahdollisuuden rakentaa uutta suuntaa. Tämä esitys tekee juuri niin. Se vahvistaa turvallisuutta ja antaa nuorille mahdollisuuden kasvaa täysivaltaisiksi ja vastuullisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Siksi kannatan esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.58 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Nuorisorikollisuuden kasvusta, erityisesti ryöstö- ja pahoinpitelyrikoksista, on uutisoitu viime aikoina. Nuorten niin sanotun katuväkivallan yhteydessä on puhuttu ryhmien tekemistä rikoksista ja jengiytymisestä. Näpistely on vähentynyt, mutta henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten osuus on ollut nousussa. Nuorisorikollisuuteen puuttuminen riittävän varhain on keskeistä, jotta rikoskierre voidaan katkaista ajoissa.

Nuorisorangaistus on tarkoitettu alaikäisille rikoksenteijöille seuraamukseksi, jossa yhdistyvät vastuu teoista, valvonta sekä tuki kohti rikoksetonta elämää. Tutkimusten mukaan se toimii hyvin, mutta sen käyttö on jäänyt vähäiseksi suhteessa tavoitteisiin. Siksi nyt esitetyt muutokset ovat perusteltuja ja tarpeellisia. Esityksen mukaan nuorisorangaistuksen enimmäiskesto pidennetään, jotta sitä voidaan käyttää tilanteissa, joissa vaihtoehtona olisi pidempi ehdollinen vankeus. Samalla nuorisorangaistusta voitaisiin tuomita aiempaa johdonmukaisemmin teon vakavuuden perusteella, mikä vahvistaa seuraamusjärjestelmän toimivuutta. Tavoitteena on, että seuraamus tulisi useammin harkittavaksi myös silloin, kun nuori syyllistyy rikokseen ensimmäistä kertaa.

Arvoisa puhemies! Merkittävä uudistus on yhdyskuntapalvelun elementtien lisääminen nuorisorangaistukseen. Päihde- ja riippuvuushoidon mahdollistaminen, opintoihin ohjaaminen sekä työelämään tutustuminen tukevat nuoren arjen hallintaa ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Mitä aikaisemmin ongelmiin puututaan, sitä paremmat mahdollisuudet on vaikuttaa nuoren elämäntilanteeseen myönteisesti.

Myös seuraamusselvitystä koskevien säännösten selkeyttäminen ja viranomaisten yhteistyön tiivistäminen ovat tärkeitä. Moniammatillinen yhteistyö auttaa muodostamaan kokonaiskuvan nuoren tilanteesta ja varmistaa, että oikea seuraamus valitaan oikeaan aikaan. Kansainvälisistä malleista voidaan ottaa oppia, mutta keskeistä on toimiva yhteistyö kotimaassa.

Arvoisa puhemies! Nuorisorangaistus otettiin aikanaan käyttöön myönteisten kokemusten pohjalta, ja se on vakiintunut osaksi suomalaista seuraamusjärjestelmää. Nyt tehtävillä muutoksilla pyritään vahvistamaan sen asemaa ja vaikuttavuutta. Pitkän aikavälin tavoitteena on nuorten rikollisuuden väheneminen, inhimillisen kärsimyksen ehkäisy sekä yhteiskunnallisten kustannusten pienentyminen. Nuorten kohdalla jokainen onnistunut puuttuminen merkitsee mahdollisuutta uuteen suuntaan. Siksi on tärkeää, että käytössämme on toimivia ja vaikuttavia seuraamuksia.

Kiitän jälleen oikeusministeri Leena Merta hyvästä valmistelusta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

18.01 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Lämmin kiitos, arvoisa oikeusministeri Leena Meri, tästä taas kerran hyvästä esityksestä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2026 vp

Käsitlemme tosiaan hallituksen esitystä, jossa uudistetaan nuorisorangaistusta koskevaa lainsäädäntöä. Kyse ei ole pienestä teknisestä viilauksesta vaan siitä, miten yhteiskunta vastaa nuorten rikoksiin tavalla, joka on samaan aikaan oikeudenmukainen, vaikuttava ja turvallisuutta lisäävä. Meillä on tunnistettu vakava ilmiö: nuoriso- ja jengirikollisuus on lisääntynyt ja raaistunut. Kun tekojen vakavuus kasvaa, myös seuraamusjärjestelmän on pystyttävä vastaamaan siihen. Mutta nuorten kohdalla pelkkä rangaistuksen kovuus ei riitä. Tarvitaan selkeä seuraamus ja samalla vahvaa tukea, joka katkaisee rikoskierteen ennen kuin se tulee pysyväksi elämänpoluksi.

Arvoisa rouva puhemies! Nuorisorangaistuksen uudistamisessa on kyse siitä, että seuraamuksesta tehdään aidosti vaikuttava vaihtoehto tilanteissa, joissa pelkkä ehdollinen vankeus ei riitä mutta ehdoton vankeus olisi vielä liian raskas ja usein myös liian myöhäinen ratkaisu.

Esityksessä nuorisorangaistuksen enimmäiskesto pidennetään yhdestä vuodesta kahteen vuoteen. Muutos on perusteltu. Monen nuoren kohdalla elämäntilanne on niin haastava, että todellinen suunnanmuutos vaatii pitkäjänteistä, tiivistä ohjausta ja valvontaa. Vuoden mittainen seuraamus on usein liian lyhyt, jos taustalla on päihteitä, koulupudokkuutta tai rikollinen kaveripiiri. Kahden vuoden enimmäiskesto antaa mahdollisuuden vaikuttaa arkeen pysyvämmiin. Samalla tuomitsemisharkintaa selkeytetään niin, että rikoksen vakavuus huomioidaan aiempaa selvemmin perusteena nuorisorangaistukselle. Tämä vahvistaa järjestelmän johdonmukaisuutta. Jos teko on vakava, myös seuraamuksen on näytävä ja tunnuttava, kuitenkin nuorelle soveltuvalla tavalla. Nuorisorangaistus voi olla juuri oikea väline alle 18-vuotiaille, joiden rikosura ei ole vielä ehtinyt vakiintua.

Rangaistuksen sisältöä myös vahvistetaan. Nuorisorangaistukseen sisällytetään rikoksesta elämää tukevaa toimintaa, opiskeluun ohjaamista sekä mahdollisuus hoitaa riippuvuustasoista päihteiden käyttöä osana seuraamusta. Tämä on käytännönläheinen ratkaisu. Liian usein rikosten taustalla ovat päihteet, koulusta irtautuminen ja arjen rakenteiden puute, ja jos näihin ei puututa, seuraamus jää helposti muodolliseksi, eikä todellista muutosta synny.

Arvoisa rouva puhemies! Pidän erittäin tärkeänä myös sitä, että esityksessä korostetaan seuraamusselvityksen merkitystä ja viranomaisten välistä yhteistyötä. Kun alle 18-vuotias on epäilty rikoksesta, hänen tilanteensa on arvioitava kokonaisuutena ja hänet on ohjattava tarvittavan tuen piiriin. Tässä ei riitä, että jokainen viranomainen hoitaa oman osuutensa erillään. Tarvitaan yhteinen tilannekuva ja selkeä vastuunjako poliisin, syyttäjän, tuomioistuimen, Rikosseuraamuslaitoksen ja sosiaalitoimen välillä.

Poliisitaustaisena voin todeta, että kentällä näkee konkreettisesti, mitä tapahtuu, jos puuttuminen jää myöhäiseksi tai puolinaiseksi. Silloin rikokset jatkuvat, vakavoituvat ja uhrit lisääntyvät. Nuorten rikosasioissa nopeus, johdonmukaisuus ja vaikuttavuus ovat ratkaisevia. On myös muistettava, että alaikäisten kohdalla vapauden menetys on viimesijainen keino, ja lapsen etu on ensisijainen harkintaperuste. Tämä uudistus on linjassa näiden periaatteiden kanssa. Nuorisorangaistus on vapaudessa suoritettava, valvottu ja ohjattu seuraamus, joka tarjoaa väliportaan liian kevyiden ja liian raskaiden ratkaisujen välille. Se voi katkaista rikoskierteen ennen kuin ainoaksi vaihtoehdoksi jää ehdoton vankeus.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan esityksen tavoitteita, mutta on todettava suoraan, ettei laki aina yksin riitä. Vaikuttavuus syntyy täytöntöönpanosta. Rikosseuraamuslaitoksella on oltava riittävät resurssit, yhteistyörakenteiden on toimittava, ja nuorelle on oltava aidosti tarjolla opiskelu-, työelämä- ja päihdehoitopolkuja. Muuten riskinä on, että hyvät kir-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2026 vp

jaukset toteutuvat eri puolilla maata hyvin eri tavoin, eikä se ole oikein nuoren eikä yhteiskunnan turvallisuuden näkökulmasta.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä lopuksi: Tämä uudistus tekee nuorisorangeistuksesta selkeämmän ja pidempikestoisemman ja vaikuttavamman seuraamuksen. Se varmistaa, että teon vakavuus huomioidaan, mutta samalla rakennetaan todellinen polku pois rikoksesta. Tämä on linja, joka lisää turvallisuutta, vahvistaa oikeudenmukaisuutta ja antaa aidosti nuorelle mahdollisuuden muuttaa suuntaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

18.06 Paula Werning sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä selkeästä esityksestä.

Nuorten rikollisuuteen pitää puuttua, ja uskon, että me olemme tässä salissa kaikki siitä samaa mieltä. Kysymys kuuluukin: puutummeko siihen tavalla, joka oikeasti katkaisee rikoskierteen, vai tavalla, joka näyttää kovalta mutta jolla tulokset eivät ole toivottuja? Hallituksen esityksessä nuorisorangeistuksen enimmäiskesto pidennetään yhdestä vuodesta kahteen vuoteen. Lisäksi rikoksen vakavuus nostetaan selkeämmin perusteeksi tuomita nuorisorangeistus. Tavoitteena on lisätä sen käyttöä. Tässä kohtaa on hyvä pysähtyä yhden faktan äärellä ja miettiä sitä, että nuorisorangeistusta tuomitaan tällä hetkellä vain noin 5—10 nuorelle vuodessa, ja se on varsin vähän. Tästä syystä ensimmäinen kysymys kuuluu: mistä tämä johtuu, onko ongelma rangaistuksen pituus vai se, että seuraamus ei ole riittävän toimiva, resursoitu tai tarkoituksenmukainen?

Puhemies! Pelkkä rangaistuksen pidentäminen ei vielä katkaise rikoskierrettä. Nuorten kohdalla vaikuttavuus syntyy siitä, että seuraamus on samaan aikaan velvoittava ja kuntouttava. Sen pitää ohjata kouluun, hoitoon ja arkeen kiinni. Jos nuorella on päihdeongelma tai mielenterveyden haasteita, ratkaisevaa ei ole se, lukeeko laissa mahdollisuus hoitoon, vaan se, pääseekö nuori hoitoon. Tässä esityksessä on äärettömän hyviä elementtejä: opintoihin ohjaamisen vahvistaminen on tismalleen oikea suunta, päihdehoidon mahdollistaminen osana seuraamusta on erittäin tärkeää. Mutta toivon, että nämä eivät jää pelkääntään paperille. Jos seuraamuksen sisältö ei oikeasti vahvistu, jos resursseja ei ole riittävästi, käy helposti niin, että rangaistus kovenee muodollisesti mutta nuoren tuki ei silti parane. Silloin emme lisää turvallisuutta, silloin ongelma vain siirtyy eteenpäin. On myös olemassa riski niin sanotusta seuraamusjärjestelmän laajenemisesta. Kun enimmäiskesto pitenee ja tuomitsemisen perusteita väljennetään, nuorisorangeistus voi alkaa koskea myös sellaisia tapauksia, joissa aiemmin olisi riittänyt kevyempi seuraamus. Emme saa siis rakentaa järjestelmää, jossa kontrolli laajenee mutta vaikuttavuus ei.

Arvoisa puhemies! Nuorten rikollisuus ei ole vain oikeudenhoidollinen kysymys. Siinä on kyse myös koulutuspolitiikasta, sosiaalipolitiikasta ja myös terveyspolitiikasta. Se on sitä, pääseekö nuori ajoissa tukeen, onko koulussa aikuisia, jotka huomaavat, onko perheillä riittävästi apua, onko päihdehoitoa tarjolla silloin, kun sitä tarvitaan. Jos samaan aikaan kiristämme seuraamuksia ja heikennämme arjen palveluita, syntyy siitä ristiriitaa: vaaditaan enemmän, mutta annetaan vähemmän. Tavoiteltavaa on, että seuraamusjärjestelmä on sellainen, joka ei ainoastaan rankaise vaan aidosti vähentää uusintarikollisuutta, sellainen, joka tuo nuoren takaisin koulutukseen, hoitoon ja kiinni arkeen. Jos tavoitteena on, että nuorisorangeistus toimii väliportaana ehdollisen vankeuden ja kevyempien seuraamusten välissä, sen pitää olla sisällöltään vahva ja tasalaatuinen koko maassa, ei niin, että yhdessä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2026 vp

maakunnassa on toimiva hoitopolku ja toisessa ei. Turvallisuus syntyy siitä, että rikoskierre katkeaa, ei siitä, että rangaistus kestää pidempään.

Ministeri Meri, tässä esityksessä on paljon hyvää ja kannatettavaa, mutta pohdin vielä seuraavia asioita, jotka ovat: Onko meillä resursseja aidosti riittävästi? Onko mahdollisuus hoitopääsyyn todellista? Estetäänkö seuraamuksen laajeneminen väriin tapauksiin? Ja pohdin vielä sitäkin, vähentääkö tämä aidosti uusintarikollisuutta. Näihin kysymyksiin varmasti palaamme näissä salikeskusteluissa ja valiokuntatyöskentelyssä myöhemmin. — Kiitos. [Juho Eerola pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Itse asiassa meillä alkaa loppua tähän käytettävissä oleva aika. Myönnän vastauspuheenvuoron, ja sen jälkeen ministeri, jos haluaa käyttää puheenvuoron. Sitten jatkamme myöhemmin.

18.11 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitokset, arvoisa puhemies! Edustaja Werning tuossa omassa puheenvuorossaan hieman kyseenalaisti tämän nuorisorangaistuksen toimivuutta, mutta hänen ilokseen ja muidenkin iloksi voin sanoa, että näissä tutkimuksissa, mitä tästä on tehty, sen on todettu olevan todella toimiva malli, ja nyt näillä muutoksilla, mitä tehdään, siitä tehdään vielä entistäkin toimivampi.

Mutta tuo on tosiaan ongelma, mikä tuli tuossa edustaja Werningin puheenvuorossa, että ainoastaan suunnilleen viisi—kymmenen tapausta on vuodessa ollut, mitä näitä on tuomittu. Edustaja Nieminen omassa aiemmassa puheenvuorossaan puhuikin tästä täytäntöönpanosta ja siitä, että saadaan kentälle jalkautettua. En sinänsä tämän lain sisällöstä ole huolissani, mutta tämä on semmoinen, miten saadaan tuonne käytäntöön sitten tämä jalkautettua, jotta näin toimivalla ja hyvällä mallilla kuin tämä, joka on olemassa ja joka nyt vielä paranee, saadaan enemmän näitä tuomioita aikaiseksi kuin tämä viisi—kymmenen vuodessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Meri, olkaa hyvä.

18.12 **Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hyviä puheenvuoroja. — Aloitan nyt ensimmäisenä resursseista: Näitä resursseja Rikosseuraamuslaitokselle nimenomaan tähän seuraamuksen sisältöön on lisätty sen mukaisesti, mitä Rikosseuraamuslaitos on arvioinut, eli noin 11 henkilötyövuotta sinne Rikosseuraamuslaitoksen työntekijöihin.

Tosiaan tässä on tarkoitus juuri se, että tätä käytettäisiin useammin, kun tämä on nimenomaan siellä ehdollisen ja ehdottoman välimaastossa. Eli tällä ehdotuksella ei ole tarkoitus muuttaa sitä lähtökohtaa, että ehdollinenkin vankeusrangaistus on edelleen käyttökelpoinen ja siihen voi tulla valvontaa ja se on joissakin tapauksissa riittävä. Mutta sitten taas toisaalta on muistettava se, että alle 18-vuotiasta ei voi tuomita ehdottomaan vankeuteen, elleivät sitten painavat syyt sitä vaadi, ja on paljon tilanteita, niin kuin tiedetään, että ehdollista ei koeta edes riittäväksi rangaistukseksi tai ojennukseksi. Tämä on erittäin hyvä tapa silloin kun tämä saadaan toimimaan ja tähän saadaan näitä intensiivisiä tapaamisia, ja interventio on hyvä tapa. Voi olla, ettei nuorella ole oikein ketään, ja tulee turvallisia aikuisia ja säännöllisyyttä, ja saadaan tämä katkaistua.

Totta kai toivon, että te käytte tätä läpi ja että tämä tulee käyttöön. On ollut harmi, niin kuin tässä puheessa toin esille, että se oli aluksi aika hyvässäkin käytössä silloin kokeilu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2026 vp

lakina ja sitten se epäselvien tulkintojen myötä ja tuomioistuinkäytännön myötä on jäänyt niin kuin pois valikoimasta, ja nyt halutaan, että se nimenomaan olisi siinä mukana. Mutta totta kai sitten kun tauti kovenee ja jos teot pahenevat ja tämä ei ole riittävä rangaistus tai tätä ohjelmaa laiminlyödään vakavasti, lähdetään siihen tilanteeseen, että mennään takaisin tuomioistuimeen ja katsotaan, ja voi olla sitten, että tulee se ehdoton vankeus. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.14.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.35.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 5 ja sen käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Elomaa.

19.35 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Nuorisorikollisuus ja jengiytyminen ovat olleet valitettavasti kasvussa. Useimmiten maahanmuuttajanuoret joutuvat jengeihin, ja usein syynä on se, että he eivät aina opi kieltämme tai muuten sopeudu suomalaiseen yhteiskuntaan, ja siinä tulee vaikeuksia. Näköalattomuus ja sosiaalinen tilanne ylipäättään ajavat liian monia nuoria jengirikollisuuden piiriin.

Nuorisorangaistuksen määräämisen helpottaminen ja sen enimmäiskeston pidentäminen ovat yksi keino muiden joukossa, jotta tätä tilannetta voitaisiin saada parannettua.

Ruotsissahan jengirikollisuus on johtanut siihen, että varsinkin alaikäisiä maahanmuuttajanuoria on käytetty vakavien väkivaltarikosten tekijöinä, jopa murhien. Osa on niin nuoria, etteivät he ole rikosoikeudellisesti itse vastuussa teoistaan. Tämä kehitys rantautuu pikkuhiljaa Suomeenkin, ja sen estämiseksi on tehtävä kaikki mahdollinen. Haluan tässä yhteydessä kiittää erityisesti ministereitä Meri ja myös Rantanen. Heidän työnsä on ollut hyvin johdonmukaista ja päättäväistä varsinkin maahanmuuttopolitiikassa ja sen ongelmiin puuttumisessa.

Ylipäättään jengeihin liittyy kaikenlaisia ihmisiä, varsinkin nuoria, ja se on se valtava ongelma. Tässä on tullut Ylellä monta dokumenttia viime aikoina sieltä Ruotsista. On ollut aivan järkyttävää nähdä nämä videot ja todeta, kuinka pitkälle tämä asia on mennyt. 12-vuotias voi olla pyydettyä, palkattuna murhaamaan joku ihminen, niin että hän saa siitä jonkun, jopa rahapalkkion. Se on aivan käsittämätöntä. Näissä dokumenteissa on haastateltu jopa sitä tilaajaa, joka on ollut hyvin peitettynä, että ei tunnisteta. Hän ihan kylmästi vain sanoi, että on helppo saada varsinkin koulujen läheltä, ja tuolta kadulta, näitä nuoria tekemään näitä asioita. Myös näitten tekijöitten, nuorten, lasten, vanhempia on haastateltu, ja heillä ei ole oikein mitään keinoja estää tätä. He ovat myös hädissään.

On tärkeää, että tämä asia ei rantautuisi nyt tänne Suomeen vahvasti eikä ollenkaan. Pääasia on tietysti se, että me pystyttäisiin ennalta ehkäisemään tämä kehitys, ja niitä toimia pitää nyt keksiä ja miettiä tarkkaan ja kehittää, niin että me saataisiin tämä rikollisuus, jengi- ja nuorisorikollisuus, aisoihin. Se on tärkeää meidän yhteiskunnan kannalta. Se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2026 vp

on kaikkien ihmisten kannalta eduksi, että lapset ja nuoret pystyvät kasvamaan sellaisessa ympäristössä, jossa ei rikollisuus kuki. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

19.39 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä nuorisorangaistuksen korjauspaketti, jos näin voidaan sanoa. Samalla tässä on hyvä esimerkki siitä, miten tämä hallitus kehittää ja uudistaa lainsäädäntöä ja vahvistaa turvallisuutta ja varsinkin tekee niitä uudistuksia erinomaisen tärkeillä alueilla, niin kuin tämäkin, joka käsittelee nuorisoa ja tietyiltä osin myöskin lapsia, koska niistä hyvin pian aina nuoria tulee.

Muistan hyvin, kun nuorisorangaistus aikoinaan tuli voimaan. Sehän sai alkunsa siitä, että oli tarvetta luoda lainsäädäntöä ja keinovalikoimaa laajemminkin, koska nuorten keskuudessa rikollinen käyttäytyminen vähän lisääntyi ja tavanomaiset rangaistukset eivät olleet sopivia. Ne olivat joko liian isoja tai sitten liian mietoja, ja nuorisorangaistus lähti siitä. Sille huomattiinkin heti kyllä olevan tarvetta, ja nuorisorangaistuksia jaeltiin ihan tuntuvastikin. Mutta sittemmin määrät ovat lähteneet laskuun, kunnes niitä langetettiin vain muutamia vuodessa, ja tämä johtui käytännössä siitä, että lainsäädäntö ja käytännöt olivat liian epäselviä ja monimutkaisia, että niitä olisi voitu käyttää.

Nyt tämäkin epäkohta tässä lainsäädännössä korjataan, ja nuorisorangaistuksen käyttöä sujuvoitetaan. Kyllähän se niin vain on, että lainsäädännön pitää elää ajassa, ja kun ajatellaan, millä tavalla nuorison tekemät rikoksetkin muuttuvat, niin pitää yhteiskunnankin muuttua siinä samalla. Kyllähän tilastot osoittavat, että lasten ja nuorten tekemät rikokset määrällisesti vähenevät mutta kuitenkin ne vakavoituvat samanaikaisesti. Tämä on semmoinen kehitys, joka on hyvin huolestuttava asia.

Olen hyvin vahvasti sitä mieltä, että tämä on äärimmäisen hyvä, tarpeellinen muutos-, kehitys- ja korjauspaketti, ja kannatan sitä hyvin vahvasti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergqvist poissa. — Edustaja Immonen.

19.43 Tomi Immonen ps: Arvoisa puhemies! Nuorisorikollisuus on lisääntynyt huolestuttavan paljon. Liian usein se on myös kytköksissä jengirikollisuuteen. Esitys nuorisorangaistuksesta toteuttaa oikeustajuamme tapauksissa, joissa sakkorangaistus on liian kevyt ja ehdoton vankeus on liian ankara. Nuorisorangaistuksen avulla voimme tehokkaammin myös ehkäistä rikoskierteen syntymistä ja ehkä välttää tämän ilmiön, joka esimerkiksi Ruotsissa on valitettavan yleinen.

Nuorisorangaistus on nuorelle suunnattu, tiiviisti valvottu seuraamus, joka yhdistää vastuun ja tuen, säännölliset valvontatapaamiset, toimintakykyä kehittävät tehtävät, opiskeluun ja työelämään ohjaamisen sekä mahdollisuuden päihde- ja riippuvuushoitoon. Näillä tuetaan tavallaan myös rikkinäisiä perheitä tai perhesuhteita. Uudistuksella rangaistuksen enimmäiskesto kasvatetaan kahteen vuoteen, ja sitä voidaan tuomita aiempaa laajemmin myös rikoksen vakavuuden ja aiempien rikosten perusteella. Tämän esityksen myötä rangaistuksen sisältö laajenee ja sen toimeenpanoon tulee enemmän joustoa ja yksilöllisyyttä.

Arvoisa puhemies! Nuorisorangaistus toimii myös ennalta ehkäisevänä pelotteena: rikoksesta seuraa rangaistus. On myös syytä muistaa, että mikäli nuori toistuvasti tai törkeästi rikkoo velvollisuuksiaan, rangaistuksen jäljellä oleva osa voidaan muuttaa vankeudeksi. Nuorille rajat ovat myös esimerkki välittämisestä, vaikka nuoresta itsestään se ei aina siltä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2026 vp

tunnu. Joskus vain vanhempien ote on lipsunut. Tämän esityksen myötä yhteiskunta paran-
taa otettaan myös näistä nuorista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

19.45 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa rouva puhemies! Otin vielä puheenvuoron liittyen tähän nuorisorangaistukseen, ja todellakin, niin kuin tuossa edustaja Immonenkin totesi, tässä on kysymys hyvin laaja-alaisestakin keinovalikoimasta, mitä nyt sitten nuoreen rikoksenteiki-
jään voidaan kohdistaa, joista läheskään kaikki eivät ole rangaistustyypisiä, vaan tuki-
tyyppisiä toimintoja, jotka ovat äärimmäisen tarpeellisia ja kattavia, kun ajatellaan, että
tuommoista nuorta ihmistä, joka syystä tai toisesta on joutunut häiriötilaan, voitaisiin siinä
ohjata takaisin kaidalle polulle ja yhteiskuntakelpoisuuteen. Kyllä me tietysti kaikki ym-
märretään se, että siinä vaiheessa, kun joudutaan jo rangaistuksia langettamaan, ollaan aika
pitkällä ongelmien kanssa. Mutta harva kuitenkaan on toivoton tapaus. Tämä on erittäin
hyvää lainsäädäntöä siinäkin mielessä, että se on juuri niin laaja-alaista ja moniviranomais-
toimintaa mahdollistavaa.

Mutta jos sitten katsotaan todellakin sitä vakavampaa päätä, sitä ääripäätä siellä, että pu-
hutaan jo vankeusrangaistuksista, niin ikävä kyllä, niin kuin sanoin tuossa aikaisemmin,
lasten ja nuorten tekemät rikokset ovat kyllä vakavoituneet, puhutaan ihan henkirikoksis-
ta, ja silloin rangaistuksena hyvinkin usein on ihan vankeusrangaistusta, ja ikävä kyllä täs-
sä kehitys on ollut sellainen, että sellaisia rangaistuksia on jouduttu langettamaan.

Olin juuri tuossa pari viikkoa sitten vierailmassa Oulun uudessa, nykyaikaisessa van-
kilassa, jossa oli myöskin alaikäisiä vankeja. Tai niitä nyt ei useita ole siellä, mutta yksikin
on mielestäni liikaa. Niissä keskusteluissa kävi hyvin ilmi se, että kun tavalliseen vanki-
laan nyt sitten sijoitetaan alaikäinen vanki, niin sillä tilanteella on erinomaisen paljon työ-
listävä vaikutus, koska käytännössä se sitoo koko ajan vartijan, vähintään yhden vartijan
siinä päivärytmissä. Oikeastaan missään tilanteessa ei voida toimia niin kuin normaalien
vankien kanssa, koska on pidettävä huolta siitä, että alaikäinen vanki ei joudu minkäännä-
köisiin ongelmatilanteisiin tai haitallisen vaikutuksen piiriin siellä.

Tämmöinenkin asia meidän on yhteiskuntana otettava huomioon, että joudumme langet-
tamaan nuorille ihmisille vankeusrangaistuksia, mutta meidän on siitä huolimatta pidettä-
vä huolta siitä, että se vankeusrangaistus toteutuu niin, että siinä ei tulisi lisävahinkoa eikä
se johtaisi haitalliseen kehityskulkuun. Tämänkin asia on ollut hallituksella pöydällä ja ke-
hittämisen alla, joten siinäkin on vahva usko, että eteenpäin mennään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Keskustelu on päättynyt... Anteeksi,
puheenvuoropyyntö ehti juuri, kun katse siirtyi tänne pöytään. — Olkaa hyvä, edustaja Im-
monen vielä.

19.48 **Tomi Immonen ps:** Arvoisa puhemies! En halua pitkittää tätä tilaisuutta pidem-
pään. Aihe on kumminkin tärkeä, meidän nuoriso, joka rakentaa meidän kaikkien tulevai-
suuden. Haluan vain kiittää lainvalmistelijaa tässä tapauksessa siitä, että meillä on ollut
vahvasti, varsinkin perussuomalaisissa mutta myöskin hallituksessa, tarkoitus kiristää tie-
tynlaista lainsäädäntöä, jotta meillä olisi turvallisempi yhteiskunta.

Monesti täällä hallitusta syytetään siitä, että me kiristämme lakeja ja kiristämme olosuh-
teita. Haluan korostaa, että tässä on otettu myöskin pehmeät keinot käyttöön. Eli tässä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2026 vp

katsottu minun mielestäni hienosti kokonaisuutta. Kuten tuossa aikaisemmin mainitsin, tässä on myöskin nuorille suunnattua tiivistä, valvottua seuraamusta, yhdistetään vastuuta ja tukea, on säännöllisiä valvontatapaamisia, toimintakykyä kehittäviä tehtäviä, opiskeluun ja työelämään ohjaamista ja niin edelleen.

Eli tällaista minun mielestäni tämä lainsäädäntötyö on parhaimmillaan. Meillä on selkeät rajat hiekkalaatikossa, joita ei saa ylittää, ja sitten me myöskin tarjoamme nuorille ihmisille tulevaisuutta ajatellen tukea. Lainsäädäntö lähtee jo siitä, että tällä kombinaatiolla me saadaan meidän nuoret pysymään sillä polulla, joka on yhteiskunnan ja heidän itsensä kannaltakin erinomaista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

19.49 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustajat Kilpi ja Immonen tässä puhuivat, on tärkeää tietysti ymmärtää sitä nuorta, ja pitäisi olla se tilanne, että ei koskaan ala se vankilakierre. Sen takia kaikkia niitä ennaltaehkäisytoimia, mitä vain nyt keksitään, täytyy kehittää, koska kun nuori joutuu vankilaan, niin aika monelle se tarkoittaa sitä, että se vankilakierre voi tulla sitten myöhemmin elämässä niin, että sinne joutuu useamman kerran. Pitää saada sitä tukea, totta kai, ja ymmärrystä, tiukkuutta kuitenkin, ja sitten tietysti pitää ne juurisyyt miettiä, minkä takia tämä nuori nyt on tähän tilanteeseen joutunut. Eli ennen on pystyttävä vaikuttamaan. Se alkaa ihan jo sieltä kodista, päiväkodista, varhaiskasvatuksesta, koulusta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.